

Estudi sobre l'impacte econòmic del sistema d'execució de sentències judicials i propostes de millora

La ineficiència de l'actual sistema judicial només permet recuperar el 21,8% de l'import econòmic de les sentències executades a Catalunya

- Per cada milió d'euros de més que es poguessin recuperar, el PIB s'incrementaria en gairebé 350.000€, es generarien 133.006€ més de rendes fiscals i es contribuiria a crear i/o mantenir 5 llocs de treball a temps complet.
- El termini mitjà del procés per recuperar els imports és d'1 any i 9 mesos.
- El sistema d'execució té una taxa de congestió mitjana superior al 400% i es calcula que per posar-se al dia es necessitarien més de tres anys addicionals.
- Per corregir la situació, l'estudi proposa reformar els procediments d'execució per agilitzar-los (impulsant tribunals especialitzats, simplificant els processos, millorant la informació que reben els afectats,...) i crear una nova figura d'agent d'execucions, que en el cas espanyol podria ser assumida pels procuradors dels tribunals.

Barcelona, 12 de gener de 2018.- La Cambra de Comerç de Barcelona i el grup de recerca AQR-Lab de la Universitat de Barcelona, han analitzat per primera vegada l'impacte econòmic de les ineficiències que té l'actual sistema d'execució de sentències judicials al nostre país i, a partir d'una comparativa de països, realitzen propostes de millora.

Tot i l'àmplia literatura existent que analitza l'eficiència del sistema judicial, aquesta se centra únicament en l'anàlisi del sistema judicial fins al moment en què es dicta la sentència i aquesta és ferma, però la majoria de vegades aquí no finalitza el procés a través del qual les parts en litigi resolen el conflictes. En concret, **el llarg període fins a l'execució efectiva de la sentència genera un risc i uns costos addicionals que poden ser molt importants per a les empreses o particulars afectats.** Aquesta distorsió, no analitzada de manera rigorosa a la literatura, suposa un fre important a l'activitat econòmica.

Un país amb un sistema judicial ineficient tindrà un menor nivell d'inversió, menor mida empresarial i menor progrés tecnològic atès que es produirà una menor inversió en R+D+i. A més, una manca de protecció dels drets de propietat en un context d'inseguretat jurídica encara desincentiva més aquesta inversió. Per últim, un funcionament ineficient del sistema es pot traduir en un encariment dels crèdits comercials i financers degut a la major incertesa i els llargs períodes de cobrament.

En quina mesura és eficient el sistema d'execució de sentències judicials a Catalunya?

La base de dades de l'estadística judicial del Consejo General del Poder Judicial (CGPJ) proporciona informació que permet aproximar la situació de Catalunya i fer-ne una comparativa amb el conjunt d'Espanya:

- **Segons les últimes dades disponibles, el nombre d'execucions resoltes a Catalunya, tant civils com mercantils, en els darrers anys ha anat augmentant considerablement, però menys del que han crescut les execucions ingressades.** La taxa de resolució d'execucions civils ha passat del 61,5% el 2010 fins al 121% el 2015. La taxa de resolució d'execucions mercantils ha crescut del 48,2% l'any 2010 al 87,7% el 2015.
- La diferent evolució de les execucions ingressades i resoltes ha fet que les execucions pendents de resoldre hagin pujat, fent **augmentar la taxa de pendència**, fins al punt que si no hi haguessin noves execucions es trigaria més de tres anys en resoldre les que hi ha pendent. És a dir, **es necessitarien més de tres anys addicionals per posar-se al dia**. La **taxa de congestió** també és molt elevada arribant a ser de 409% l'any 2015 en les execucions civils i de 490% en les d'àmbit mercantil, el que dóna **una taxa global superior al 400%**.
- En comparació amb el conjunt d'Espanya, els resultats de les taxes de resolució, pendència i congestió mostren que **Catalunya es troba en una situació pitjor**.

Quina és la pèrdua econòmica en termes monetaris?

La base de dades del CGPF proporciona informació únicament del nombre d'execucions però no de les seves quantitats dineràries. A través d'una enquesta realitzada a una mostra representativa del despatxos de procuradors dels tribunals de Catalunya, s'ha estimat la quantia monetària pendent d'execució a Catalunya i el termini mitjà de recuperació. Els principals resultats obtinguts són:

1. **La quantitat principal de les execucions pendents a Catalunya l'any 2013 va ser de 6.580.452.967€, que suposa el 3,4% del PIB de Catalunya (en l'àmbit civil i mercantil).** Distingint entre execucions hipotecàries, i de títols judicial i no judicials, es conclou que la major part correspon a les execucions hipotecàries, que tenen un pes aproximat del 76% del total.
2. **Tres anys més tard, és a dir, a finals de 2016 només s'havia recuperat el 21,8% d'aquesta quantitat.** També val a dir que el major volum de quantitats recuperades correspon a títols judicials. Això fa que la *taxa de recuperació* dinerària hagi estat del 23,7% pel que fa a les execucions hipotecàries, mentre que pels títols judicials ha estat del 19,5% i pels no judicials el 9,0%. Cal tenir en compte, però que una part de les execucions encara es troben en procés i, per tant, podria augmentar la recuperació.
3. **De les execucions iniciades el 2013 i ja finalitzades, s'ha recuperat el 23,9% de les quantitats perdudes.** A més, el temps en què s'ha produït aquestes recuperacions és força gran, i suposa que en terme mitjà el procés **ha durat 1 any i 9 mesos**.

Tots aquests resultats mostren que el sistema d'execucions a Catalunya està lluny de poder-se considerar eficient. Una millora de la seva eficiència tindria importants efectes econòmics i potenciarà el seu creixement.

Quin és l'impacte en l'economia d'aquest sistema ineficient d'execució de sentències?

Emprant la informació obtinguda de la mostra d'execucions iniciades al 2013 —de l'enquesta realitzada per a l'elaboració d'aquest informe—, i a partir de determinats supòsits econòmics, s'han proporcionat unes primeres estimacions de l'impacte econòmic que podria tenir una millora en l'eficiència del sistema d'execucions a Catalunya. **Aquests resultats són del tot novedosos en la mesura en la que no s'havia fet un estudi similar fins ara per cap altra economia.**

Una millora de l'eficiència en el sistema d'execucions a Catalunya tindria importants efectes econòmics, dels quals se'n quantifiquen els dos principals:

- Una millora en l'eficiència del sistema d'execucions augmentaria la confiança empresarial i la seguretat jurídica (reduint la seva incertesa), fet que portaria a incrementar l'incentiu a invertir, afavorint en darrer terme el creixement econòmic.
- Una millora en l'eficiència del sistema d'execucions reduiria la incertesa del sistema bancari, tot portant a una disminució de les restriccions en la concessió de crèdits, tant a les empreses com a les llars. A partir d'aquest augment del crèdit s'aconseguiria un increment de la inversió empresarial i del consum que acabaria finalment afavorint el creixement econòmic.

Principals resultats obtinguts:

- 1) Una millora en l'eficiència del sistema d'execucions generaria uns efectes econòmics notables que anirien des d'un increment mínim del PIB de quasi 74M€ i una creació i/o manteniment de 1.110 llocs de treball (en el cas de millora reduïda) fins a un increment màxim de quasi 303M€ del PIB i una creació i/o manteniment de 4.573 llocs de treball (en el cas de millora elevada)¹.
- 2) Globalment, s'ha estimat que **per cada milió d'euros de més que es poguessin recuperar, es facturarien a Catalunya 687.248€ més, el PIB s'incrementaria en gairebé 350.000€, es generarien 133.006€ més de rendes fiscals i es contribuiria a crear i/o mantenir 5 llocs de treball a temps complet.**
- 3) Aquests resultats subestimen la realitat, atès que hi ha altres factors sobre els que no s'ha pogut estimar l'impacte, com són els augments de la inversió exterior i de la inversió en Recerca i Desenvolupament (R+D) o l'incentiu a l'entrada de nous operadors al mercat, tot incrementant la competència empresarial i disminuint els preus. Tanmateix, una millora de

¹ L'impacte total s'ha estimat en termes de les principals macromagnituds econòmiques (producció, VAB, ocupació i rendes fiscals) i s'ha computat com a suma de tres tipus d'impacte: directe, indirecte i induït (aplicant la metodologia basada en les taules input-output).

l'eficiència en el sistema d'execucions podria contribuir també a frenar en part la morositat o, fins i tot, abaratir els crèdits comercials i financers.

Com es pot aconseguir millorar el sistema i reduir aquest impacte negatiu en l'economia?

De l'anàlisi comparat del sistema d'execució de sentències judicials a Europa s'ha conclòs que:

1. **Espanya és l'únic país de la UE-27 on els jutges són els responsables del procés d'execució**, part de la tasca la desenvolupen els lletrats de l'administració de justícia. A més, en relació amb les execucions ingressades, a Espanya hi ha menys dotació de personal que a la major part de països europeus.
2. **La comparació entre els països europeus no deixa ben parada la situació a Espanya**: la taxa de resolució d'execucions és força inferior i la durada del procés és molt superior a la de la gairebé la totalitat dels països on es disposa d'informació. Hi ha per tant, un cert col·lapse en l'activitat executòria.

La *taxa de resolució* d'execucions més reduïda en els 3 anys considerats (2006, 2008 i 2010) dels 12 països de que s'ha disposat d'informació és la que correspon a Espanya. Però, a més, la diferència amb la mitjana dels altres països és considerablement elevada i entre els anys 2006 i 2010, Espanya presenta l'evolució més negativa. Per tant, la resolució d'execucions a Espanya en els seu conjunt cal considerar-la com molt poc eficaç en comparació amb altres països de l'entorn.

Així mateix, Espanya és, l'any 2010, el segon país on la durada de les execucions és més llarga, amb 1.242 dies. És a dir, el termini mitjà de resolució de les execucions és d'aproximadament 3 anys i mig. Tenint en compte que el procés d'execució a Espanya té una durada 12 vegades superior que a França, es demostra l'elevat nivell de la saturació del sistema espanyol.

3. La millora de l'eficiència en el sistema d'execucions a Catalunya es pot fonamentar en:
 - **Reformar els procediments d'execució per tal d'agilitzar-los.** Les actuacions podrien anar dirigides a diferents aspectes com: millorar la informació que reben els afectats, establir un termini raonable per realitzar el procés, reduir els passos i la burocràcia necessària, augmentar la utilització d'instruments tècnics i informàtics, i limitar i fer previsibles els costos de tot el procés.

Així mateix, es podrien crear tribunals especialitzats en execucions, tal i com ja existeixen a França, Itàlia i Portugal, per fer front a totes les etapes del procediment. Això facilitaria que hi haguessin normes adaptades a les particularitats de les diferents fases de les execucions i es podrien promoure normes simplificades que agilitzessin el procés.

Finalment, cal mencionar que a Europa hi ha dos models d'organització del procés d'execució: en un primer grup de països l'aplicació dels títols executius no està subjecta, en principi, a l'autorització d'un tribunal; en un segon grup de països, entre els qual es troba Espanya, l'inici del procés d'execució està subjecta a l'autorització del jutge i, per

tant, el procés d'execució ha de ser desenvolupat per un tribunal. La disminució del control del tribunal en els passos de les execucions redunda en una major agilitat, menor burocratització i, com a conseqüència, suposa una reducció de la durada del procés. En aquest sentit, cobra especial rellevància la supervisió i control de les execucions i dels agents encarregats.

- **Definir la figura d'agent d'execucions i assignar-hi funcions concretes àmplies o fins i tot exclusives per desenvolupar el procés**, atorgant-los un important grau d'autonomia, responsabilitats i establint un sistema per a la seva avaluació. Els procuradors dels tribunals es troben, pels seus coneixements, formació i capacitat, en una bona situació per convertir-se en els agents d'execució a l'estil, per exemple, dels *huissiers* de justícia francesos.

Aquesta possible millora va en la línia del punt 33 de les directrius d'execució de la CEPEJ (European Commission for the Efficiency of Justice), on s'especifica que els estats membres haurien de considerar donar als agents d'execució la competència exclusiva per a l'execució de les resolucions judicials. En el cas del sistema espanyol en ser l'execució responsabilitat última del jutge, sembla que el lletrat de l'administració de justícia pren excessives precaucions al desenvolupar l'activitat executòria fet que pot endarrerir el procés.

<http://premsa.cambrabcn.org>

@presscambrabcn #ExecucionsJudicials